

nyúl. A Sik Sándor fordításában közölt szemelvényeket s a hozzájuk fűzött megjegyzéseket olvasva, valóban az az érzésünk, hogy színpompás, illatterhes virágágyak között járunk. «Olyan ez a könyv, mint egy drága, finom kézzel szőtt színes keleti szőnyeg, amely gyönyörűen tündöklök a szivárvány színeiben, amint a nap-sugár éri, olyan, mint drágakövekből, alabástromból összeillesztett arabeszkes templomablak, amelyen átszűrődik az istenhit s istenbízalom derűs verőfénye.» A két utolsó előadás a valóságos hit modern eltévelyedéseiről, a spiritizmusról és a teozófiáról szól. Ezeket a népszerű vélekedéseket a józan logika eszközével s a keresztény kinyilatkoztatáshoz való viszonyukban vizsgálja. A két tanulmány végén bibliográfia utal a kérdés irodalmára, bizonyítván a szerző alaposágát is, amivel ezt a két korszerű jelenséget tanulmányozta.

A könyvet nemcsak tartalma, hanem megírásának módja, a szó és toll avatott mesterének stílusművészete is kedvelté fogja tenni a teológiai irodalom új termékei iránt érdeklődő olvasók körében.

(m.)

Komáromi János : Hé, kozákok ! (Genius-Lantos kiadás.) A könyvnap olcsó kiadású könyvei a magyar irodalom legjavát teszik hozzáférhetővé a kevésbbé tehetősek számára. A könyvek ára tehát nem azok értékmérője egyúttal, inkább azt mondhatnók, fordított arányban van a könyv igazi értékével. Mert csak a legjobbak képesek arra, hogy amateur-díszek és merített papiros nélkül is kedvenceivé váljanak a komoly olvasónak. Ebben a csoportban is az elsők között van Komáromi János regénye, a «Hé, kozákok !», amely a könyvnapon forgalomba hozott olcsó kiadása révén lett újra aktuális.

Nem először olvassuk és mégis mindig lenyűgöző erővel hat. Valóságos

irodalmi honfoglalás ez a könyv. Mint ahogy Mikszáth megismertette és megszerettette velünk a palócföldet és népet — ki sejtette volna, hogy ami akkor néprajzi sajátosságnak s helyi érdekességnek tetszett, szétdaraboltságunknak napjaiban a magyarság lelki egységének a megmentése lett ! — úgy hódítja vissza Komáromi könyveiben szűkebb hazáját, a Tisza és Bodrog szögletét, az elrabolt határvidéket. Maroknyi magyar éli itt keserves, munkás életét és mégis megmarad magyarnak, kevélynek és duhajnak, kuruc hetykeséggel, erővel és jókedvvel győzve a kicsinyes gondok és súlyos munka malomkő-terhét.

Komáromi megelevenítő ereje ebben a könyvben teljesebb ki mindent egybefogóan. Nem véletlen, hogy ennek a földdarabnak költője borongó, elmélyedő természetű ember s írásának szomorkás hangulata az olvasó szívéig szívárog. Könyvében természet, hagyomány, misztikum, emberi sorsok átlelkesülnek egy különös zárt magyar léletté. Vele teljesebb a magyarság lelki egysége, tudatosabb a vesztés fájdalom s a visszاسzerzés akarat. Az író szülőföldje büvkörében él, valósággal megszállottja annak. Költői erejét az «Esze Tamás», a «Hé, kozákok !» és a «Régi ház az országútnál» c. műveiben érezzük nagyok és rendeltetészerűnek.

A hagyományok, emlékek hű visszaérzésében, a gyermeki benyomások friss léletté fonódásában mutatkozik meg Komáromi legsajátosabb írói tulajdonsága. A kozákok tánca a borgőzös szobában rembrandti erővel megfestett kép, s ahogyan nő és távolodik felfelvillanóan az elalvó kis fiú szemében, ez a szavak festői erejének és pszichológiai finomságának egyaránt remeke. A főkozák legendás méretű, szoborszerűen plasztikus, de húsból-vérből való élő emberalakja szinte előttünk áll. Ismerjük, megértjük nagy fellobbanásaiban, nagy kirobbanásai-

ban is közel áll hozzánk, a magyar sorsot látjuk benne. Ahogyan a halálát, eltűnését ködbevesző bizonytalansággal megírja Komáromi, az művészkéz biztos vonása, olyan távlatot ad hátterül, hogy főalakja a végtelenbe nő, az örökkévalóságba.

A többiek, akik köréje csoportosulnak, nemcsak a főkozák alakját érvényesítik erősebben, mesteri rajz mind egyik önmagában is. A másik nagypapa, aki halálával teremt békét az ellenfelek között — a szelíden szenvedő nagyanya, — a száratlan csizmás csavargó, rongyaiban is hetyke «szabadlegény», — az embernyúzó kasznár valamennyien élnek, valósággal ismerjük őket, mintha magunk volnánk az a kisdíák, aki közülök szakadt el egy tágasabb horizontú életbe, amelyből a költőnek minden élménye és benyomása megtisztulva, mélyebb értelmet nyerve ragyog vissza a szegény és szomorú szülőföldre. Az a művészi erő, amellyel az író rákényszerít és egyben képessé tesz, hogy az ő szemével lássunk és az ő szívével érezzünk, s megsejtsük az örök magyar fájdalom, keserűséget, amely a sorok között bujkál, a könyvet a mai magyar irodalom legjobbjai közé emeli.

Réz Gyula.

Weis István: Hova? A magyar jövő útja. Eseménye publicisztikai irodalmunknak Weis István tél elején megjelent könyve. Hírlapokban, folyóiratokban egyre-másra látnak napvilágot dicséretes és támadások, ankéteken vitatják meg a szerző javaslatait, egyszóval a könyv feltűnést keltett. Nem is csoda. Weis írásai mindenekelőtt érdekesek. Közvetlen, színes előadásmód, könnyed, formás, élénken hangsúlyozott mondatok, biztos célkereső gondolatmenet. Gazdag tárgyismeret, széleskörű műveltség, gyors és éles ítélet, eszmék vecipialására és formába öntésére való páratlan készség, ezek a szerző legfeltűnőbb kvalitásai.

S mindez a meggyőződés átragadó hevületével jelentkezik munkáiban s azzal a bátorsággal, amely mögött mintha mindég volna valami a nagyotmondó rejtett öröméből, a hatáskeresésből s az olvasó nem tudja, vajjon ez az eszmék céltudatos propagandája-e, vagy az előadóművész túlzása? Bármint van is, Weis könyveit olvassák, azok túllépnek a könyvsiker határán, majdnem közéleti eseménnyé nőnek.

A magyar jövő útja. A könyv címe tehát programra utal. De a bevezető sorokban már szűkíti a szerző a célkitűzést, mondván, hogy az egységes nemzeti közvélemény kialakítását kívánja szolgálni mintegy előszántásul valamely nemzetpolitikai program kitermeléséhez. Weis lelki alkata szerint inkább kritikus, mint organizátor s még e könyvében is túlnyomó a társadalomrajz a reformjavaslat felett. De míg előző könyvében (A mai magyar társadalom. 1930.) értékeléstől mentes objektív képet akart adni, most szabadjára ereszti bíráló kedvét s élénk, olykor ríktó kritikával színezi közállapotaink élesvonalú rajzát, hogy meggyőző perspektívát nyisson a munka programmatikus elemeinek, a néhol egyéni, többnyire azonban a szakközvélemény vitáiból kiemelt reformjavaslatoknak.

A problémaláncot a külpolitikai orientáció kérdésével nyitja meg a szerző. Voltaképen a hivatalos külpolitika koncepcióját fejti ki. Fél a szláv gyűrűtől és a szlávbarát francia külpolitikától, ezért erős németbarátságot kíván a szerinte gazdasági előnyt sem ígérő osztrák szövetség kizárásával. További támaszt Angliában és Olaszországban keres. Az utódállamok s így Románia felé a külpolitikai viszony és érdekhálózat realitáit mellőzi s ezzel maga zárkózik el

koncepció gondolatvilága elől. Új Az államélet kritikájának két fejezetet szentel a szerző. Ezek már bő-